

REGLEMENT

Stichting

Het Evert Zoudenbalch Huis

2019

Woord vooraf

Het College van Regenten heeft in de Broederschapsvergadering van 3 oktober 2018 een commissie vastgesteld met de opdracht haar te adviseren over de governance van Stichting Het Evert Zoudenbalch Huis (“EZH”)

De Commissie Governance bestaat uit de broeders Leyssius, Snouckaert, Hooft Graafland en van Gellicum. Tevens maakt de Secretaris-Rentmeester qualitate qua deel uit van de commissie.

Gelet op de gegeven opdracht en de relatie met eerdere Rapporten Toekomst en Reglementen heeft de commissie ervoor gekozen de indeling te volgen zoals toegepast in het laatste Reglement van Stichting Het Evert Zoudenbalch Huis van 2011.

De Commissie Governance heeft haar aanbevelingen in het hiernavolgende gedaan mede op basis van een nota van broeder Snouckaert en de paper van broeder Leyssius die al eerder is besproken binnen de Broederschap.

1. Inleiding

1.1

De stichting Evert Zoudenbalch Huis (“EZH”) is voortgekomen uit het door de Utrechtse kanunnik Evert Zoudenbalch bij stichtingsakte d.d. 13 januari 1491 opgerichte weeshuis. Deze liet zich daarbij inspireren door de in de 13e eeuw levende Elisabeth van Thüringen.

De stad Utrecht heeft door de eeuwen heen veel waarde gehecht aan de werkzaamheden van het EZH en haar rechtsvoorgangers. Sedert de oprichting van het EZH wordt de relatie tussen het Huis en de stad Utrecht dan ook onderhouden door de opeenvolgende burgemeesters van Utrecht. Deze zijn steeds als superintendent betrokken (geweest) bij het werk van het EZH.

1.2

Het algemeen en het dagelijks bestuur van het EZH, het College van Regenten respectievelijk de Broederschapscommissie, zoeken bij de uitvoering van hun taken zo veel mogelijk aansluiting bij de in de stichtingsakte door de oprichter van het weeshuis gegeven aanwijzingen en diens uit de stichtingsakte blijkende intenties.

Zij gaan daarbij voorts uit van de levensopvatting die haar grond vindt in de Bijbelse traditie van barmhartigheid, alsmede van de in de loop van de meer dan vijf eeuwen van het bestaan van het weeshuis en het EZH als haar opvolgster, ontwikkelde tradities.

2. Het statutaire doel

Het Huis heeft krachtens haar statuten van 31 december 2007 ten doel:

(a): de zorg voor het welzijn van jongeren, zowel op stoffelijk als op niet stoffelijk gebied, in Utrecht en omgeving; en

(b): de instandhouding van het cultureel erfgoed van het Huis en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

3. Toepassing in de praktijk van het statutaire doel als bedoeld onder (a):

3.1 Doel in de praktijk

Hulpverlening ten gunste van jongeren tot 23 jaar die aan die hulp aantoonbaar behoefte hebben, hierna verder te noemen jongeren. Deze hulpverlening vindt plaats door het verlenen van financiële steun aan, dan wel door bestuurlijke deelname in organisaties die zich direct of indirect bezighouden met hulpverlening aan, in de stad Utrecht en omgeving, woonachtige of verblijvende jongeren. Uitgangspunt daarbij is de stichtingsbrief van het Huis waarin ondermeer is neergelegd dat het Huis bestemd is voor “alle ellendighe weeskynderen (...) oick van waer sy comen”. Indien een aanvraag voor een project dat niet voldoet aan

voornoemde beperkingen in alle overige opzichten aansluit bij de in de stichtingsakte vervatte kennelijke bedoelingen van de oprichter van het Huis, kan het College van Regenten zulk een aanvraag honoreren.

De hulpverlening heeft betrekking op jongeren die onvoldoende ontwikkelingsmogelijkheden hebben. Hulpverlening dient te zijn gericht op jongeren die zonder die steun beperkt worden in hun persoonlijke ontwikkeling en zonder steun onvoldoende kans hebben zich maatschappelijk te ontplooien. In bijzondere gevallen kan ook directe steun (op het gebied van opvoeding, opleiding/werk, gezondheidszorg of huisvesting) worden verleend aan die jongeren.

Projecten

Het EZH neemt in principe alleen deel in activiteiten waarin de steun van het EZH een wezenlijke factor is. Dit zowel t.a.v. de bestuursfuncties als t.a.v. de te verschaffen financiële middelen.

Het EZH ondersteunt op vier manieren en combinaties daarvan:

- A. als deskundig “aanbeveler”, teneinde als katalysator te fungeren om zo nodig andere fondsen erbij te kunnen betrekken.
- B. als “extern” adviseur op het gebied van bestuur en financiën.
- C. als lid van of waarnemer in een bestuur.
 - om aan de activiteit bestuurlijk bij te dragen,
 - om het EZH geïnformeerd en betrokken te houden.
- D. als financier.

Wat betreft de rol van het EZH bij de voormelde hulpverlening geldt, dat naast de ondersteuning als bij projecten A t/m D hierboven, tevens blijvend wordt ingezet op samenwerking met andere instellingen die zich in Utrecht bewegen op het gebied van de jeugdhulpverlening.

“Markt”-kennis

Het EZH zorgt ervoor te beschikken over adequate kennis en gegevens op het terrein van “Utrechtse jongeren in nood” teneinde:

- A. projecten actief of passief te kunnen selecteren en evalueren;
- B. relevante personen en organisaties erbij te kunnen betrekken.

3.2 De middelen

De middelen waaruit de financiële hulp wordt verstrekt, bestaan uit de opbrengsten van het aan het EZH toebehorende vermogen met inbegrip van haar onroerende zaken.

Sinds 2016 is de staat van baten en lasten van de jaarrekening opgesplitst in doelstelling A de zorg voor het welzijn voor jongeren en B de instandhouding van het cultureel erfgoed van de Stichting. Deze opzet geeft beter inzicht in hoeverre voor beide doelstellingen sprake is van een overschot of tekort. Het Huis streeft ernaar -ten behoeve van de vervulling van haar statutaire doelstelling - jaarlijks optimaal aan giften uit te geven, het saldo van de netto opbrengst van de effecten te vermeerderen met een overschot van voorgaande jaren (continuïteitsreserve). Tevens wordt er sinds 2016 als buffer voor de koersschommelingen een reserve koersfluctuaties gevormd. Deze wordt gevoed door het ongerealiseerd koersresultaat en mag maximaal 25% van de waarde van de effectenportefeuille op balansdatum einde jaar bedragen. De vorming van de reserve geschiedt vanuit de resultaatbestemming, waarin, tot het niveau van 25%, het ongerealiseerde koersresultaat wordt gemuteerd op de reserve koersfluctuaties. Door de vorming van de reserve kunnen ook bij een slecht beursjaar de giften op hetzelfde niveau blijven. Zodra de reserve koersfluctuaties zijn maximumniveau heeft bereikt kunnen de giften jaarlijks worden verhoogd. Zie verder bijlage 2.

Het EZH zal haar cultureel erfgoed zorgvuldig beheren en onderhouden. De bekostiging daarvan zal geschieden uit de voorzieningen als opgebouwd in de jaarrekeningen, behoudens incidenteel noodzakelijke

uitzonderlijke uitgaven ten behoeve van de instandhouding (waaronder te verstaan vervangingsinvesteringen) van het cultureel erfgoed.

Het is het streven van het EZH een bijdrage te leveren aan hulpverlening die als wezenlijk kan worden aangemerkt. Zulks vertaalt zich in een aantal qua financiële bijdrage en/of de looptijd van de steunverlening betrekkelijk grote projecten, doch ook aan projecten die voor de betrokken ontvangers van hulp van wezenlijk belang zijn.

4. Participatie en ondersteuning

Regenten van het EZH stellen hun tijd en capaciteiten ter beschikking aan organisaties op het gebied van jongerenzorg (“Koetsier”). Dit kan ook in de vorm van een bestuurlijke functie.

5. De behandeling van aanvragen om financiële steun.

5.1

Verzoeken om financiële steun of bijdragen worden, indien zij het eenmalig verzochte bedrag van € 2.500,- niet te boven gaan, zelfstandig afgehandeld door de Broederschapscommissie. De Broederschapscommissie doet in de eerstvolgende vergadering van het College van Regenten verslag van door haar gehonoreerde aanvragen.

5.2

Over aanvragen die een hoger bedrag dan eenmalig € 2.500,- belopen of indien sprake is van een verzoek om bijdragen voor meerdere jaren waarvan het totaal het bedrag van € 2.500,- overschrijdt, beslist het College van Regenten.

5.3

De Secretaris-Rentmeester draagt er zorg voor dat bij iedere vergadering van het College van Regenten een actueel overzicht beschikbaar is van tot dat moment gedurende het afgelopen jaar gehonoreerde verzoeken om financiële steun en de beschikbare bestedingsruimte.

5.4

Een Koetsier en/of een Regent in een mogelijke conflictsituatie zal niet meestemmen over aanvragen van de stichting waar hij een koetsiersrol vervult om mogelijke “conflict-of-interest” situaties te voorkomen.

5.5

Regenten en de Secretaris-Rentmeester zullen jaarlijks uiterlijk in de Broederschapsvergadering van maart een overzicht van alle nevenfuncties overhandigen aan de Secretaris-Rentmeester die de nevenfuncties van eenieder zal samenvatten in een nota. Deze nota zal ter kennisname aan de Broederschap worden voorgelegd.

Verdeling van de financiële middelen

De opbrengst van het belegde vermogen is globaal als volgt te verdelen:

- 90% ten behoeve van projecten conform doelstelling (a);
- 10% voor doelstelling (b), zijnde de verzorging van de roerende goederen van het EZH

6. Erfgoed van het EZH

Volgens de statuten is de instandhouding van het erfgoed één van de doelstellingen van de Stichting. Het is dus gewenst aan te geven wat nu eigenlijk onder dat erfgoed wordt verstaan.

Onderscheid kan gemaakt worden tussen materieel en immaterieel erfgoed.

Het immateriële erfgoed bestaat uit de geschiedenis van het EZH, de tradities en de verhalen.

De geschiedenis van het EZH, opgericht op 13 januari 1491 door Evert Zoudenbalch, is goed gedocumenteerd in het vrij volledige archief, en in publicaties als het proefschrift “Van St. Elisabeth Gasthuis tot Gereformeerd Weeshuis 1485 – 1814” van Dr. A.J.M. Kunst. In het jaar 1485 wordt voor de eerste keer melding gemaakt (door Heda in “De Episcopus Ultraiectinis”) van het voornemen van Zoudenbalch om een

weeshuis te stichten. Daarna zijn verschillende andere stukken aanwezig. Onder andere de stichtingsbrief van 1491 en toestemmingen van lokale kerkelijke en wereldlijke autoriteiten, en ook de “confirmacie van sinte Elisabethen huys auctoritate apostolica ende een conservatoria in iudicibus” van het Hof van de Paus uit 1497. Al met al ligt de geschiedenis goed vast, al is het niet allemaal even gemakkelijk toegankelijk. Belangrijk onderdeel van het erfgoed is de inspiratie die de Broederschap put uit het voorbeeld van de heilige Elisabeth.

Uit de Broederschapbrief van 23 januari 1561:

“wij zouden willen verstaen om inde voirseyde weeshuys op te richten ende doen onderhouden een broederschap van sunte Elysabeth voirmoemt dairinne zouden mogen wesen geestelijke ende weerlicke persoenen van state ende sulke conditie die tvoirseyde weeshuys zouden mogen ende begeren thelpen administreren ende verbeteren nae hoer vermoegen”.

De tradities zijn, per definitie, wat vluchtiger. Oude tradities verdwijnen en nieuwe gebruiken blijken opeens traditie te zijn.

Toch ligt ook hier veel vast, onder andere in de statuten, in de protocollen voor de diners en dergelijke stukken meer. Het geheugen van (met name de oudste) broeders speelt ook een (belangrijke) rol. De meeste tradities zoals die in het EZH gehandhaafd worden waren ooit functioneel.

Daarbij kan gedacht worden aan de combinatie van zowel een Broederschap als een College van Regenten, de benamingen van de leden van het Dagelijks Bestuur, de data van de diners ter nagedachtenis aan de bevrijding van de stad door de kozakken in 1813 en aan Jacob en Cornelia Vervoorn en het Traditio Clavium (het overdragen van de sleutels).

Het materiële erfgoed is eenvoudiger aan te duiden.

Dat is allereerst het voormalige weeshuis met tuin aan de Nieuwegracht 98, de kunstcollectie (zowel in het pand aan de Nieuwegracht als de bruiklenen aan het Centraal Museum), de glazen, het goudleren behang, de voormalige gebruiksvoorwerpen uit zowel het weeshuis als de Regentenkamer, de meubels en dergelijke meer.

Ook kan gedacht worden aan de landerijen. Ooit bezat het Gereformeerd Burger Weeshuis vele panden in de stad, landerijen en boerderijen. Vrijwel alles is in de loop der tijd verkocht. Alleen nog enkele percelen grond in Westbroek en Harmelen resteren.

De roerende zaken zijn nader beschreven in een taxatierapport gedateerd 1 november 2018. De onroerende zaken van het EZH bestaan uit: Het huis met tuin aan de Nieuwegracht 98, Nieuwegracht 100; het bloot eigendom van Magdalenastraat 3-5 en de landerijen in Westbroek en Harmelen.

Het erfgoed omvat voorts:

A. De geschiedenis

Deze is na te gaan in het vrij volledige archief, dat is ondergebracht bij Het Utrechts Archief. De juridisch-historische herkomst van de Stichting is beschreven in het proefschrift “Van St. Elisabeths Gasthuis tot Gereformeerd Weeshuis 1485-1814” door Dr. A.J.M. Kunst in 1954. Een algemene beschrijving, inclusief illustraties, is te vinden in “Als een groot particulier huisgezin – opvoeden in het Utrechtse Burgerweeshuis tussen caritas en staatszorg 1813-1991” door drs. J.J. Dankers en drs. J. Verheul, dat bij het 500-jarig bestaan uitkwam. In dit laatste boek zijn ook de verschillende behuizingen aan de Oudegracht en, sinds 1927, aan de Nieuwegracht beschreven.

B. De tradities

Hieronder o.m. te begrijpen:

- De benamingen Broederschap, college van Regenten, Eerste en Tweede Huismeester, zoals neergelegd in de statuten.
-

De Traditio Clavium, de overdracht omstreeks 28 november (Kozakkendag) van de sleutel van het EZH door de aftredende Eerste Huismeester aan de Oudste broeder en door deze aan de nieuwe eerste Huismeester, hetgeen gebeurt tijdens het Kozakken diner waarin de bevrijding van de Stad in 1813 wordt herdacht.

-
De erwtensoepp- en flensjesmaaltijd omstreeks begin februari ter nagedachtenis aan Jacob en Cornelia Vervoorn, die in 1785 hun vermogen aan het weeshuis hebben nagelaten.

C. De meubels, schilderijen, het goudleren behang, de koperen voorwerpen, de glazen, het zilver, e.d.

De herkomst van een aantal voorwerpen is onbekend, hoewel duidelijk is dat de grote koperen pannen en ketels vroeger in de weeshuiskeuken werden gebruikt. Een aantal voorwerpen jaarlijks genoemd in het financieel jaarverslag, is in bruikleen gegeven aan het Centraal Museum. De meest gegraveerde glazen zijn beschreven in 1997, helaas is van een aanzienlijk aantal de herkomst onbekend. In juni 2015 heeft broeder de Bruin een notitie geschreven hoe om te gaan met de kunstcollectie van het EZH, zie bijlage 8.

7. Organisatie HET HUIS

De formele organisatie is vastgelegd in de statuten. In het kort is deze als volgt:

College van Regenten - Algemeen Bestuur

Bestaat uit:

- 7 tot 20 leden;
- eventueel Buitengewoon Regenten (op basis van grote verdienste voor het leven benoemd) en andere personen (op basis van een specifieke situatie tijdelijk opgenomen zonder stemrecht)

Broederschapscommissie - Dagelijks Bestuur

Bestaat uit:

Eerste Huismeester	voorzitter
Tweede Huismeester	plv. voorzitter
Oud Eerste Huismeester	derde lid
Vierde lid	vierde lid
Ad Hoc	de voorzitters van de Financiële Commissie en/of de Commissie Vaste Goederen

Secretaris-Rentmeester

Ondersteunt de Broederschapscommissie, het College van Regenten en de andere commissies.

Is belast met de dagelijkse uitvoering en beheer.

Commissies:

Het EZH kent vier adviserende commissies:

- a. De Financiële Commissie;
- b. De Commissie Vaste Goederen;
- c. De Commissie Kunst en Historie;
- d. De Commissie Nieuwe Regenten; en.
- e. De Kascommissie

In de bijlagen zijn de doelstellingen, de mandaten, verantwoordelijkheden en taakomschrijvingen van de commissies beschreven.

De samenstelling van de commissies is hieronder beschreven.

- a. Financiële Commissie
Voorzitter : een Regent - financieel deskundig; ad hoc lid broederschapscommissie
Lid : een Regent - financieel deskundig
Lid : een Regent - financieel deskundig/financieel onderlegd
- b. Commissie Vaste Goederen:

Voorzitter : een Regent, deskundig ad hoc lid broederschapcommissie
Lid : een Regent, deskundig
Lid : een Regent, deskundig/onderlegd

- c. Commissie Kunst en Historie:
Voorzitter : de “Oudste Broeder”
Lid : een oud-Eerste Huismeester
Lid : een oud-Eerste Huismeester
- d. Commissie Nieuwe Regenten:
Voorzitter : de laatst afgetreden Eerste Huismeester
Lid : de oudste broeder (in Regentenjaren)
Lid : de jongste Regent (in leeftijd)
- e. Kascommissie:
Voorzitter : een Regent - financieel deskundig
Lid : een Regent - financieel deskundig

De Koetsier wordt benoemd door de Broederschapscommissie en is verantwoordelijk voor:

- Contact met het project
- Terugkoppeling aan het College van Regenten

8. Samenstelling Broederschap

Het EZH streeft naar een zo breed mogelijk samengesteld College van Regenten, daarbij rekening houdend met relevante kennis en kunde.

Samenstelling Broederschap

Het goed functioneren van de Broederschap wordt gediend, indien de kandidaat-broeders/regenten blijk geven dat zij:

- A. De vriendschap, zijnde het cement in de Broederschap, in woord en daad bevorderen. Dat wil ondermeer zeggen:
* eenzelfde taal spreken
* hechten aan bepaalde omgangs- en fatsoensnormen
- B. Eerlijkheid en betrouwbaarheid als reputatie hebben;
- C. Maatschappelijke belangstelling tonen i.c. voor jeugdzorg;
- D. Bereidheid tonen tot daadwerkelijke dienstbaarheid;
- E. Affiniteit hebben met historische waarden en tradities;
- F. Enige kwaliteiten verworven hebben op maatschappelijk en/of bestuurlijk gebied;
NB Het regentschap mag geen doel op zichzelf vormen om het maatschappelijk aanzien van de kandidaat te vergroten.
- G. Utrechtse “wortels” hebben;
- H. Christelijke waarden respecteren;
- I. Plezier hebben in het dragen van verantwoordelijkheid en in het functioneren in de Broederschap.

TAAK VAN DE SECRETARIS-RENTMEESTER

1. Voorbereiden, convoceren en uitwerken van de vergaderingen van het College van Regenten, de Broederschapscommissie en overige Commissies.
2. Uitvoeren van besluiten van het College van Regenten en de Broederschapscommissie.
3. Zorgdragen voor een goede gang van zaken in het EZH, waar nodig na overleg met de Eerste Huismeester.
4. Op de hoogte blijven van feiten en omstandigheden die van belang zijn voor het EZH (zoals FIN, Utrechts Fondsen Overleg).
5. Het voeren van alle correspondentie.
6. Hebben en houden van inzicht in het vermogen van het EZH, zo vaak als nodig, voeren van overleg met de Financiële Commissie en de Commissie Vaste Goederen. Het actueel houden van het giftenoverzicht.
7. Controleren en betalen van facturen. Beheer van de “kleine kas”. Facturen tot euro 50.000 kunnen op basis van een volmacht zelfstandig betaald worden. Facturen voor bedragen hoger dan euro 50.000 worden voor akkoord naar de Eerste Huismeester gestuurd en na verkregen goedkeuring door de Secretaris-Rentmeester betaald.
8. De Secretaris-Rentmeester kan zelfstandig inkoopcontracten aangaan tot euro 10.000. Boven dit bedrag is goedkeuring van de Broederschapscommissie vereist.
9. Voeren van overleg met de instelling waar de administratie wordt bijgehouden. Laten opstellen van jaarrekening.
10. Opstellen jaarbegroting. Volgens de FIN Normen Goed Bestuur zou een meerjarenbegroting ook gewenst zijn. Aangezien er slechts een beperkt aantal posten op meerdere jaren betrekking heeft is er besloten hiervan af te zien.
11. Het, waar nodig na inschakeling van de desbetreffende Commissie, voeren van het beheer van de eigendommen van de Stichting.
12. Regelmatig overleg voeren met de onder zijn leiding opererende huisbewaarster en met de huurders en gebruikers van het EZH. Beiden zien toe op de veiligheid van en in het EZH.
13. In overleg met de Commissie Vaste Goederen vaststellen van de huren voor huurders en kamerbewoonsters in het huis.
14. In overleg met de Commissie Vaste Goederen wordt regelmatig de verzekeringsportefeuille doorgelopen en zo nodig aangepast.
15. De keuze van de leverancier van een meerjarig onderhoudscontract wordt samen met de Vastgoedcommissie voorbereid en door de Broederschapscommissie vastgesteld.
16. Onderhouden van contacten met het Rentmeesters kantoor.
17. Opstellen van arbeidscontracten c.q. contracten tot het verrichten van diensten van voor de Stichting werkzame personen.

18. Het, in overleg met de Eerste Huismeester, voorbereiden van het Traditio Clavium, de Maaltijd Vervoorn en eventuele andere gebeurtenissen. Het aanleveren van materiaal voor het jaarverslag van de Eerste Huismeester.
19. Waar nodig naar buiten vertegenwoordigen van de Stichting, in overleg met de Eerste Huismeester.
20. Zorgdragen voor archief en Bibliotheek. Contact onderhouden met de gemeentearchivaris.
21. Het organiseren van reizen voor de broederschap naar historisch interessante bestemmingen.
22. Het up to date houden van het Handelsregister en de informatie over het EZH op de website van het FIN.

De Secretaris-Rentmeester zal ervoor zorgen dat de Eerste Huismeester toegang en kennis heeft van de Electronic Banking systemen zodat de Eerste Huismeester hem kan vervangen bij zijn ontstentenis.

BELEGGINGSSTATUUT STICHTING HET EVERT ZOUDENBALCH HUIS

De statutaire doelstelling van het EZH

A: de zorg voor het welzijn van jongeren, zowel op stoffelijk als op niet-stoffelijk gebied;

B: de instandhouding van het cultureel erfgoed van de stichting en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

Doelstelling A wordt gefinancierd uit (de opbrengst van) het belegbaar vermogen van EZH, na aftrek van kosten. Met ingang van 2020 is het giftenbudget verhoogd van € 120.000 naar € 140.000. Deze additionele € 20.000 zal de komende drie jaar beschikbaar zijn voor huisvesting van jongeren in nood. (besluit Broederschap van 9 oktober 2019)

Doelstelling B en de kosten van exploitatie van EZH worden gefinancierd uit de opbrengsten van de onroerende goederen en landerijen. Dit vermogen valt buiten het kader van dit beleggingsstatuut.

De beleggingsstrategie van EZH is gericht op het in standhouden van de koopkracht van het stamvermogen enerzijds en anderzijds op verwerving van voldoende rendement ten behoeve van de financiering van doelstelling A. Hiertoe wordt gestreefd naar een gemiddeld beleggingsresultaat van de inflatie plus circa 2%.

Beleggingsprincipes

- Op de lange termijn wordt het nemen van risico beloond. Gezien de lange beleggingshorizon van tenminste 15 jaar kunnen beleggingen op de lange termijn worden gericht. De mogelijkheid in risicovollere producten te beleggen hangt samen met het op langere termijn verwachte hogere rendement. Op de korte en middellange termijn kunnen standaarddeviaties en correlaties op de financiële markt sterk variëren.
- Diversificatie over verschillende categorieën zorgt voor een betere verhouding tussen het risico en het rendement op portefeuille niveau.
- Actief beleid kan waarde toevoegen aan de beleggingsportefeuille. Er wordt alleen actief belegd wanneer er naar verwachting waarde wordt toegevoegd (bijv. markten worden als inefficiënt gezien) of voor het behalen van een beter voor risico aangepaste resultaat.
- Het rendement moet op een verantwoorde en duurzame wijze worden gegenereerd. Verantwoord beleggen is belangrijk en hoeft niet ten koste te gaan van het financiële rendement.
- De wijze van beleggen moet transparant en uitlegbaar zijn, waarbij de mogelijkheid tot het monitoren van de beleggingsproducten en de beleggingsportefeuille een belangrijk onderdeel is van het vermogensbeheer.
- Het beheer van het vermogen zal uitgevoerd worden door een vermogensbeheerder onder controle en aansturing van de Financiële Commissie zoals deze is benoemd door de broederschap. Dit beleggingsstatuut maakt integraal deel uit van het uitvoeringsproces.

Samenstelling vermogen

Het te beleggen vermogen is als volgt samengesteld:

- Stamkapitaal – het minimaal vereist vermogen van EZH¹
- Algemene reserve – vrij besteedbare reserve ten behoeve van de doelstellingen van het fonds;
- Reserve koersfluctuaties – een buffer ter dekking van koersschommelingen met een maximum van 25% van de waarde van de beleggingsportefeuille;
- Continuïteitsreserve² – bestemmingsreserve
- Het EZH waardeert haar beleggingsportefeuille jaarlijks tegen marktwaarde.

¹ Per 31-12-2017 is het stamkapitaal €5.100.000, dit wordt jaarlijks geïndexeerd

² Er is geen termijn gesteld aan de uitkering van deze reserves

Beleggingen

De strategische beleggingsmix is gekozen in de verwachting dat deze een gemiddeld rendement zal opleveren dat in principe toereikend is om aan de beleggingsstrategie te voldoen. Binnen bandbreedtes rondom de strategische beleggingsmix kan binnen de asset allocatie gebruik gemaakt worden van marktomstandigheden.

De financiële commissie heeft in overleg met de vermogensbeheerder de volgende bandbreedtes behorende bij de asset allocatie vastgelegd:

	Strategisch (%)	Minimum (%)	Maximum (%)
Liquiditeiten	15	0	35
Obligaties	30	30	70
Aandelen + Onroerend Goed	55	35	65
Grondstoffen	0	0	10
Alternatieve Beleggingen	0	0	15

- Ieder jaar zal in overleg met de vermogensbeheerder en op basis van een beleggingsplan de strategische bandbreedte worden vastgelegd.
- Liquiditeiten worden in principe aangehouden bij een bank onder toezicht van DNB met een minimale rating van A3/A-.
- In de obligatieportefeuille zal minimaal 80% van de beleggingen worden aangehouden in obligaties genoteerd in euro met een rating van tenminste investment grade (minimaal BBB) of in goed gediversifieerde obligatiefondsen met een gemiddelde rating investment grade.
- Maximaal 20% van de obligatieportefeuille mag worden aangehouden in non-investment grade en/of non-euro beleggingen. In de aandelenportefeuille vindt een brede spreiding plaats naar regio's, sectoren en bedrijven. Daar waar actief beheer geen of weinig waarde toevoegt of fondsbeheerders er op de lange termijn niet in slagen de relevante benchmark te verslaan wordt gekozen voor passief beheer.
- Beleggingen in onroerend goed zijn beursgenoteerd. Bij de overweging te beleggen in deze categorie wordt het bezit van EZH meegenomen.
- Beleggingen in grondstoffen worden aangehouden in fondsen of derivaten.
- Beleggingen in alternatieve producten zijn beursgenoteerd en hebben een minimale liquiditeit van 3 maanden. Uitgesloten zijn gestructureerde en garantie producten, private equity en gesloten fondsen tenzij na uitdrukkelijke goedkeuring door de financiële commissie.
- Derivaten (opties, termijncontracten, futures) worden uitsluitend gebruikt ter beperking van financiële risico's. Binnen beleggingsfondsen kunnen ook meer speculatieve derivatentransacties worden uitgevoerd.
- EZH conformeert zich aan de tienprincipes van de United Global Compact en geeft de vermogensbeheerder de opdracht deze principes bij de beleggingskeuzes te respecteren.

Daarnaast worden bedrijven uitgesloten van belegging die zich schuldig maken aan*:

- Het schenden van mensenrechten
- Kinderarbeid
- Dwangarbeid

- De productie en levering van wapensystemen, landmijnen, clustermunities, atomaire, biologische en chemische wapens of wapensystemen die geen onderscheid maken tussen militaire en burgerdoelen of waarvan de effecten disproportioneel zijn.

*Beleggingsfondsen hebben UN Global Compact ondertekend (zie Bijlage A). Naleving van de uitsluitingscriteria wordt zoveel als mogelijk nagestreefd.

Rapportage en waardering

De vermogensbeheerder dient op kwartaalbasis de financiële commissie schriftelijk te rapporteren en desgewenst mondeling toelichting te geven. Tenminste eenmaal per jaar is er overleg tussen de Financiële Commissie en de Vermogensbeheerder over het gevoerde beleid.

Ieder kwartaal wordt in ieder geval gerapporteerd:

- Vermogensoverzicht naar beleggingscategorieën
- Performance van de beleggingsportefeuille, een uitsplitsing naar beleggingscategorieën en eventueel een vergelijking met een relevante benchmark.
- Samenstelling van de portefeuille
- Transactie overzicht
- Kostenspecificatie
- Toelichting op het gevoerde beleid en activiteiten in de portefeuille, inclusief verantwoord beleggingsbeleid
- Marktvisie en beleid

Samenstelling, mandaat en verantwoordelijkheden van de financiële commissie

De Financiële Commissie houdt toezicht op het beheer van het vermogen het EZH. Het beleggingsstatuut is bij het beheer leidend.

De Financiële Commissie bestaat uit tenminste 3 leden van het College van Regenten die financieel onderlegd zijn.

Bij de invulling van het gevoerde beleggingsbeleid kan de Financiële Commissie zich laten bijstaan door één of meerdere externe adviseurs.

De voorzitter van de financiële commissie zal eerste aanspreekpunt zijn voor de vermogensbeheerder indien daartoe aanleiding is. De voorzitter kan de volgende afwijkingen van het beleggingsstatuut goedkeuren [zonder ruggespraak met de leden van de financiële commissie]:

- Overschrijdingen van de bandbreedtes van de asset allocatie binnen een grens van 2%;

De voorzitter kan de volgende afwijkingen van het beleggingsstatuut goedkeuren [zonder ruggespraak met de leden van de financiële commissie]:

- Overschrijdingen van de bandbreedtes van de asset allocatie binnen een grens van 5%, waarbij de instructie wordt gegeven aan de vermogensbeheerder om binnen 4 weken weer binnen de bandbreedtes te brengen

De Financiële Commissie verstrekt de kwartaalrapportages ter informatie aan de Broederschapscommissie en legt tenminste één maal per jaar, doch zoveel meer keer als de Broederschapscommissie, respectievelijk de Financiële Commissie dat wenst, verantwoording af aan de Broederschapscommissie over het gevoerde beleggingsbeleid. De Eerste Huismeester rapporteert over het resultaat van dit overleg in de eerstvolgende vergadering van de Broederschap.

Eventuele aanpassingen in het te voeren beleggingsbeleid die leiden tot aanpassing van het beleggingsstatuut dienen voorgelegd te worden aan het College van Regenten.

Voor het plaatsen van liquiditeiten op een spaar of depositorekening buiten de rekening van de vermogensbeheerder krijgt de Secretaris-Rentmeester het mandaat liquiditeiten met een maximum van € 50.000 te plaatsen op bestaande spaar of depositorekeningen ten name van het EZH. Bedragen boven deze grens behoeven de goedkeuring van de voorzitter van de Financiële Commissie.

Naast alles wat betrekking heeft op de beleggingen zal de financiële commissie ook het overleg met de accountant houden ter voorbereiding van de behandeling van het jaarverslag bij de Broederschapscommissie. Tevens zal de financiële commissie het budget voor het volgende jaar bespreken met de Secretaris Rentmeester.

Bijlage A:

The Ten Principles

The UN Global Compact's ten principles in the areas of human rights, labour, the environment and anti-corruption enjoy universal consensus and are derived from:

- The Universal Declaration of Human Rights
- The International Labour Organization's Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work
- The Rio Declaration on Environment and Development
- The United Nations Convention Against Corruption

The UN Global Compact asks companies to embrace, support and enact, within their sphere of influence, a set of core values in the areas of human rights, labour standards, the environment and anti-corruption:

Human Rights

Principle 1: Businesses should support and respect the protection of internationally proclaimed human rights; and

Principle 2: make sure that they are not complicit in human rights abuses.

Labour

Principle 3: Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining;

Principle 4: the elimination of all forms of forced and compulsory labour;

Principle 5: the effective abolition of child labour; and

Principle 6: the elimination of discrimination in respect of employment and occupation.

Environment

Principle 7: Businesses should support a precautionary approach to environmental challenges;

Principle 8: undertake initiatives to promote greater environmental responsibility; and

Principle 9: encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies.

Anti-Corruption

Principle 10: Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery.

KASCOMMISSIE

Voor een controle van het betalingsverkeer zal er een Kascommissie worden ingesteld. Deze bestaat uit leden van de Broederschap. De kascommissie zal bestaan uit twee personen die gedurende twee jaar in functie zijn. Elk jaar zal er één nieuw lid tot de Kascommissie toetreden naast het lid dat een jaar eerder is toegetreden. Op deze manier wordt kennis en kunde binnen de Kascommissie geborgd.

De Kascommissie kan te allen tijde gevraagd of ongevraagd de rekeningmap, banksystemen of andere financiële informatie inzien.

De Kascommissie zal van haar bevindingen verslag doen in vergaderingen van de Broederschapscommissie/Broederschap.

COMMISSIE VASTE GOEDEREN

De Vastgoed Commissie heeft tot taak gevraagd en ongevraagd de Broederschap en de Broederschap Commissie te adviseren over het aanwezige en mogelijk komende vastgoed met name wat betreft beheer (waaronder in dit geval wordt verstaan onderhoud en vervanging) en waardebeoordeling. Tevens adviseert de Vastgoed Commissie over de verzekering van de bezittingen.

COMMISSIE KUNST EN HISTORIE

Deze commissie houdt zich bezig met het rijke verleden van Het Evert Zoudenbalch Huis, vanaf de stichting door Evert Zoudenbalch in 1491 tot het heden. Het gaat over de verhalen, maar ook over de materiële overblijfselen: de gebouwen, het interieur (zoals schilderijen, meubelen en glazen) en het archief. De commissie adviseert over zaken als restauraties en aankopen en onderhoudt (samen met de Secretaris-Rentmeester) contacten met Het Utrechts Archief (dat het grootste deel van het stichtingsarchief beheert) en buitenstaanders, die zich interesseren voor de geschiedenis van het EZH (historici, studenten, documentairemakers).

COMMISSIE NIEUWE REGENTEN

Doelstelling:

Vertrouwelijk advies uitbrengen aan de Broederschapscommissie omtrent de geschiktheid van een kandidaat.

Taken:

Uitgangspunt is de schriftelijke voordracht door tenminste twee Regenten bij voorkeur vergezeld van een beknopt CV.

Op grond van de correct verstrekte gegevens heeft de Commissie tot taak zich een oordeel te vormen:

- 1) omtrent de verstrekte zakelijke gegevens met name welke binding bestaat er met de stad of de provincie Utrecht, zijn maatschappelijke positie, welke deskundigheid (opleiding) brengt hij met zich mee, welke nevenfuncties bekleedt hij etc.
- 2) of de kandidaat als een “aanwinst” kan worden beschouwd qua leeftijd resp. beroepsuitoefening in de samenstelling van het Regenten college
- 3) m.b.t. eventueel additioneel verkregen referenties

Tijdens de procedure heeft de commissie met tenminste twee leden een gesprek om wederzijds kennis te maken en o.a. te peilen in hoeverre verwacht kan worden dat de kandidaat oprechte belangstelling heeft voor de maatschappelijke doelstellingen alsmede affiniteit heeft met de tradities en waarden van het EZH.

Tenslotte, beoordeelt de Commissie de kandidaat in haar schriftelijk advies naast functionele geschiktheid ook als voldoende passend in de Broederschap, hetgeen als laatste essentieel is voor toelating.

TAAKOMSCHRIJVING HUISBEHEERDER

Transcript Instructie beheerder van 9 september 1993

INSTRUCTIE BEHEERDER

De beheerder ziet erop toe dat na sluitingstijd van de kantoren controle wordt gehouden op de afsluiting (sloten en luiken, ramen e.d.), de verlichting en uitschakeling van elektrische apparaten, brandpreventie en veiligheid in het algemeen.

De beheerder neemt bij afwezigheid van de secretaris-rentmeester kennis van gebreken en klachten van huurders en huursters. De gemelde klachten dienen, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk aan de secretaris-rentmeester te worden gemeld.

In gevallen, waarin melding aan de secretaris-rentmeester niet kan worden afgewacht (lekkages, kortsluiting, stroomstroom, kapotte ruiten e.d.) zal de beheerder de geëigende maatregelen nemen en de secretaris-rentmeester hiervan op de hoogte stellen.

De beheerder zal bij afwezigheid van de secretaris-rentmeester leveranciers ontvangen en zal mogelijk maken dat tuinlieden hun werkzaamheden kunnen verrichten.

Hek en tuinpoort:

Het hek van de tuin zal zo veel mogelijk gesloten zijn. Naast auto's van de leden van de Broederschap wordt toestemming verleend voor tijdelijke stalling van de twee auto's van de familie Schutte in de tuin op een in gezamenlijk overleg vast te stellen plaats. Hoewel er geen afscheiding bestaat tussen de beide tuinen, wordt deze er wel geacht te zijn.

Alarm

Indien het alarm afgaat, zal de beheerder naar bevind van zaken handelen, d.w.z. hetzij direct de politie bellen, hetzij eerst poolshoogte nemen (zonder daarbij risico's te nemen). Verder alle geëigende maatregelen nemen.

Organisatie

De beheerder rapporteert periodiek aan de secretaris-rentmeester. In principe minstens eenmaal per maand zal er een gesprek zijn over de stand van zaken.

Vakantie

De beheerder neemt vóór zijn/haar geplande afwezigheid geëigende maatregelen om een goede gang van zaken in het EZH te waarborgen. Het pand Nieuwegracht 100 zal niet onbewoond worden achtergelaten.

Aldus vastgesteld op 9 september 1993 door de Eerste Huismeester.

HET EVERT ZoudenBALCH HUIS

TELEFOON (0 30) 31 13 97
POSTBANK REK.NR. 34876
BANK REK.NR. 69.91.00.917

3512 LX UTRECHT,
NIEUWE GRACHT 98

93/180

INSTRUCTIE BEHEERDER

De beheerder ziet er op toe dat na sluitingstijd van de kantoren controle wordt gehouden op de afsluiting (sloten en luiken, ramen e.d.), de verlichting en uitschakeling van elektrische apparaten, brandpreventie en veiligheid in het algemeen.

De beheerder neemt bij afwezigheid van de secretaris-rentmeester kennis van gebreken en klachten van huurders en huursters. De gemelde klachten dienen, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk aan de secretaris-rentmeester worden gemeld. In gevallen, waarin melding aan de secretaris-rentmeester niet kan worden afgewacht (lekkages, kortsluiting, stroomstoornis, kapotte ruiten e.d.) zal de beheerder de geëigende maatregelen nemen en de secretaris-rentmeester hiervan op de hoogte stellen.

De beheerder zal bij afwezigheid van de secretaris-rentmeester leveranciers ontvangen en zal mogelijk maken dat tuinlieden hun werkzaamheden kunnen verrichten.

Hek en tuinpoort:

Het hek van de tuin zal zo veel mogelijk gesloten zijn. Naast auto's van de leden van de Broederschap wordt toestemming verleend voor tijdelijke stalling van de twee auto's van de familie Schutte in de tuin op een in gezamenlijk overleg vast te stellen plaats.

Hoewel er geen afscheiding bestaat tussen de beide tuinen, wordt deze er wel geacht te zijn.

Alarm

Indien het alarm afgaat, zal de beheerder naar bevind van zaken handelen, d.w.z. hetzij direct de politie bellen, hetzij eerst poolshoogte nemen (zonder daarbij risico's te nemen). Verder alle geëigende maatregelen nemen.

Organisatie

De beheerder rapporteert periodiek aan de secretaris-rentmeester. In principe minstens eenmaal per maand zal er een gesprek zijn over de stand van zaken.

Vakantie

De beheerder neemt vóór zijn/haar geplande afwezigheid geëigende maatregelen om een goede gang van zaken in het Huis te waarborgen. Het pand Nieuwegracht 100 zal niet onbewoond worden achtergelaten.

Aldus vastgesteld op 9 september 1993 door de Eerste Huismeester

ERFGOED VAN HET HUIS

Erfgoed of kunstcollectie?

Hoe om te gaan met de verzameling van Het Evert Zoudenbalch Huis

Een vast agendapunt bij de broederschapsvergaderingen van de Stichting Het Evert Zoudenbalch Huis is het roerend erfgoed, ook wel de 'spulletjes' genoemd. Het gaat dan om meubelen, luchters, een tegeltableau, poppen met uniformen, glazen, boeken, prenten, tekeningen, schilderijen. Een aantal stukken is de afgelopen jaren gerestaureerd, zoals de luchters boven de vergadertafel en het 'witje', het schoorsteenstuk aan de wand in de vergaderkamer. Deze restauraties passen in de doelstelling van de stichting om het materiële erfgoed te bewaren, zoals de giften aan jeugdinstituten een voortzetting zijn van de oorspronkelijke functie van de stichting als weeshuis. Het onderhoud aan het huis Nieuwegracht 98 vormt het behoud van het onroerende erfgoed, dat aan de inboedel ervan betreft het roerende erfgoed.

Een telkens terugkerend punt van discussie bij het roerend erfgoed, is de vraag of er geen stukken verkocht moeten worden om de opbrengst te besteden aan het kopen van kunstvoorwerpen die beter passen in de verzameling dan wel van hogere kwaliteit zijn. Met name twee schilderijen zijn herhaaldelijk ter sprake gekomen: een kroegscene, gemaakt door een onbekende meester van de Hollandse School, eind zestiende eeuw, en een stuk van Abraham van Cuylenbuch, getiteld Diana en Actaeon (ook wel Diana en de Nymfen genoemd), gedateerd rond 1650. Het eerste schilderij hangt in de borrelkamer en het tweede is sinds 1919 in bruikleen bij het Centraal Museum Utrecht (inv. nr. 2541). In de broederschapsvergadering van 8 oktober 2014 is de kwestie opnieuw aan de orde geweest, met het concrete voorstel van broeder Six om beide schilderijen te verkopen. Na uitvoerige discussie is besloten: "dat er geen principiële bezwaren bestaan tegen afstoten maar dat dat pas zal gebeuren als er zich een goede gelegenheid voordoet. De Broederschapscommissie wordt gemachtigd alsdan handelend op te treden en eventueel een of twee werken af te stoten. Er zal eerst een notitie opgesteld worden met een overzicht van de bezittingen en wat we eventueel willen afstoten." (notulen p. 5061)

Dit besluit houdt in dat afstoten van stukken uit de collectie van Het Evert Zoudenbalch Huis, en deze twee schilderijen in het bijzonder, momenteel niet aan de orde is. Het besluit houdt echter geen principiële uitspraak over de betekenis van de collectie in. Tijdens de broederschapsvergadering van 27 mei 2015 is het onderwerp opnieuw ter sprake geweest. Een door de secretaris-rentmeester uitgedeelde lijst met schilderijen die in het pand van de stichting Nieuwegracht 98 zijn opgesteld, diende als leidraad. Tijdens de discussie heb ik een aantal benaderingen op collecties als die van Het Evert Zoudenbalch Huis naast elkaar gezet. De vergadering heeft mij toen gevraagd om voor de volgende bijeenkomst van de broederschap het een en ander op te schrijven.

In dit stuk wil ik uiteenzetten hoe er over collecties gedacht kan worden, welke keuzen daaruit gemaakt kunnen worden en ten slotte welke conclusies op grond daarvan getrokken kunnen worden. De museale debatten over collectieplannen en afstotingsoperaties wil ik daarin betrekken. Deze debatten zijn hoofdzakelijk van de laatste decennia. Het beginpunt was in de vroege jaren '90 het voorstel van de toenmalige directeur van het Haags Gemeentemuseum, Rudi Fuchs, om het ontstane exploitatietekort aan te zuiveren met de verkoop van enkele schilderijen die naar zijn mening toch niet goed in de collectie van het museum pasten. Fuchs heeft het plan na veel protesten moeten intrekken, maar het heeft wel een ontwikkeling in gang gezet. Musea zijn zich bewuster met de samenstelling van hun collectie gaan bezighouden en het taboe van afstoten was doorbroken. Na lange discussies kwam de Nederlandse Museum Vereniging met de Leidraad Afstoting Museale Objecten (LAMO), waarin de te volgen procedures nauwkeurig zijn vastgelegd. De belangrijkste elementen daaruit zijn dat het op grond van een collectieplan duidelijk moet zijn waarom een object wordt afgestoten, dat een af te stoten object moet eerst aan andere musea worden aangeboden en dat de opbrengst moet ten goede komen aan de collectie en mag niet dienen om exploitatietekorten aan te zuiveren. Toen Museum Gouda enkele jaren geleden bij het afstoten van een schilderij van Marlene Dumas zich niet aan de LAMO hield, dreigde uitsluiting uit de Museumvereniging. Het Centraal Museum Utrecht heeft bij de afstoting van een aanzienlijk deel van de collectie moderne en hedendaagse kunst de LAMO-procedure gevolgd met als sluitstuk een veiling in het museum door Sotheby's.

De afstotingsprocedures konden steunen op uitgebreid collectieonderzoek, dat eveneens na 1990 op gang kwam. Toenmalig minister Hedy d'Ancona lanceerde het Deltaplan Cultuurbehoud, dat een inhaalslag op het gebied van collectieregistratie beoogde. Een onderdeel daarvan was het invoeren van bestanden in elektronische

registratiesystemen. Dit werd gevolgd door systematisch onderzoek naar de collectie, dat soms werd gepubliceerd in bestandscatalogi. Een van de conclusies daaruit is dat van veel objecten niet meer kon worden vastgesteld wanneer die in de collectie waren gekomen. Het herkomstonderzoek diende als onderbouwing van collectieplannen, waarin het karakter van de museumverzameling werd omschreven. Dat karakter kan kunsthistorisch van aard zijn (kunst gerelateerd aan het oeuvre van Vincent van Gogh of Magisch Realisme), maar ook historisch (het Nederlandse leger of de geschiedenis van een stad). Een collectieplan dient als leidraad bij het beslissen over aankoop, het accepteren van schenkingen en het voordragen voor afstoting. Gehoopt wordt om zo meer systematiek te krijgen in de collectiesamenstelling. In het verleden hebben toevalligheden een grote rol gespeeld: voorkeuren van directeuren en conservatoren, schenkingen die kritiekloos werden geaccepteerd etc. Bij het beoordelen van wat wel of niet in een museumcollectie thuishoort is er een nadrukkelijk verschil in de kunsthistorische en de historische benadering. Wie alleen de kunsthistorische maatlat hanteert, zal geneigd zijn de mindere kunst en de niet-kunsthistorische voorwerpen uit de collectie te verwijderen om met de opbrengst betere kunst te kopen, een opbrengst die overigens juist door het karakter ervan vrij laag zal zijn. Er zijn echter andere meetinstrumenten. In een historische benadering kan ook een in artistiek opzicht minder geslaagd schilderij grote waarde hebben vanwege de rol van de geportretteerde of de betekenis van de voorgestelde scene. Ook eenvoudige gebruiksvoorwerpen hebben hun functie. Voor het verhaal kunnen die zelfs krachtiger zijn. Een afgebroken degen uit de Slag bij Nieuwpoort vertelt meer dan een prachtig sierpistool met onbekende herkomst. Naast kunsthistorische en historische criteria kunnen musea ook vanuit andere disciplines redeneren zoals natuurwetenschappelijke bij universiteitsmusea. In het totale museale landschap is de kunsthistorische benadering de meest dominante. Vooral in gemengde musea kan deze benadering schuren met die uit andere disciplines.

Zijn museumcollecties al heterogeen vanuit kunsthistorisch oogpunt, dat geldt in nog sterkere mate voor de verzamelingen van kastelen, kerken, stichtingen en particulieren. Wie hier een kunsthistorische maatlat langs legt, zal zeer grote verschillen waarnemen tussen werk van grote meesters en voortbrengsels van onbekenden, tussen verfijnde producten van edelsmeden en grove gebruiksvoorwerpen. Bij dit type collecties speelt nog iets anders dan de kunsthistorische en historische meetinstrumenten. Deze verzamelingen zijn het roerende erfgoed van de desbetreffende instelling, zoals gebouwen en grondbezit het onroerende erfgoed vormen. Met het immateriële erfgoed, zoals de doelstellingen en de tradities, vormen collecties en onroerend goed de band met het verleden. Wanneer die verschillende elementen deel geworden zijn van dit erfgoed, valt soms moeilijk vast te stellen. Soms lukt dat met veelal zeer tijdrovend onderzoek, soms blijkt dat onmogelijk. Feit is echter dat onroerend goed, voorwerpen en gebruiken een erfenis uit een al dan niet ver verleden vormen. Om dit door te geven bestaan de instellingen nog steeds.

Een probleem bij besluiten tot verwerving of afstoting is het hanteren van de criteria. Daar zit veel speelruimte. Bij het interpreteren van de kunsthistorische criteria is er sprake van een subjectief esthetisch element. Een directeur zal geneigd zijn te kopen wat hij of zij mooi vindt en af te stoten wat hij of zij lelijk vindt. Bij historische criteria speelt niet zo zeer de esthetiek een rol, maar zaken als exposeerbaarheid of zeggingskracht zijn net zo goed aan persoonlijke voorkeuren onderhevig. Verder spelen argumenten een rol als conserveringsproblemen en het beslag dat een object op de beschikbare depotruimte legt.

Wat is de betekenis van bovenstaande uiteenzetting voor de discussies in de Broederschap van Het Evert Zoudenbalch Huis? Er zijn twee benaderingen mogelijk van de verzameling voorwerpen in het bezit van de stichting. De eerste benadering is die van de musea uit de laatste kwart eeuw: een verhoging van de kwaliteit van de collectie door middel van afstoting en aankopen op basis van zorgvuldig opgestelde criteria. Bij de tweede benadering is de collectie te beschouwen als een erfenis uit het verleden die in zijn geheel bewaard moet worden. Bij de eerste benadering dient er een collectieplan te komen met een omschrijving van het doel van de collectie en de criteria waaraan voorwerpen moeten voldoen. Voorwerpen die niet aan die criteria voldoen, komen dan op een afstotingslijst, waarna verkoop kan volgen. Valt de keuze op de tweede benadering, is er van afstoting geen sprake. Het geheel van voorwerpen is een erfenis van het verleden en dient te worden doorgegeven. De keuze is aan de Broederschap.

Renger de Bruin, juni 2015

Naschrift:

In de vergadering van de Broederschap van 7 oktober 2015 is gekozen om de collectie te bewaren als een erfenis uit het verleden welke dient te worden doorgegeven.